

‘Tbs maakt de maatschappij veiliger’

De maatschappij beschouwt tbs-gestelden als een soort monsters, zien Job Knoester (Knoester Van der Hut Alberts & Korteling Advocaten) en Vincent Nolet (Nolet Advocaten). Regelmatig klinkt de roep om afschaffing van verloven of zelfs afschaffing van het hele systeem. Maar tbs werkt, zij het dat er veel kan worden verbeterd. “Mensen uit de tbs vallen drie tot vier keer minder in herhaling.”

door **Henriette van Wermeskerken** foto's **Geert Snoeijer**

In mijn studietijd was ik eens met mijn vriendin op het strand toen een onbekende een foto van haar maakte”, vertelt Job Knoester (Knoester Van der Hut Alberts & Korteling Advocaten). “Een tijdje later stond ze topless in het blad *Aktueel*. Daar was ze niet blij mee. Ik zocht en vond een advocaat in de persoon van Ed Nolet in Den Haag. Voor *Aktueel*, waar Peter R. de Vries toen hoofdredacteur was, trad Bram Moszkowicz op. De werkwijze van Nolet sprak mij zo aan dat ik graag bij hem op kantoor wilde gaan werken, toen ik in 1996 afstudeerde. Helaas was er geen plek. De toenmalige deken van de Haagse orde van advocaten was toevallig ook voorzitter van de voetbalclub waar ik speelde. Hij zei tegen Nolet: ach, geef die jongen een kans. Zo kwam ik daar terecht.”

Knoester wilde zich graag uitsluitend toeleggen op strafzaken en bouwde daar een praktijk in op, via piketdiensten en gratis inloopsprekuren. Al snel deed hij meer en meer tbs-zaken. “De verhalen van die mensen raakten mij. Wat zij vertelden vond ik veel interessanter dan de verhalen van mensen die vastzaten voor grote drugszaken. Iedere tbs-gestelde is zelf slachtoffer geweest van ernstige onveiligheid. Vaak van een strafbaar feit. Wat mij intrigeert: waarom wordt in een gezin de een dader en de ander niet? Het verleden

is nooit een excuus, maar het verklaart veel. Gebeurtenissen in de jeugd kunnen leiden tot heftige delicten. Die verhalen raken mij, nog steeds.”

TEGENWIND

Vincent Nolet (Nolet Advocaten, zoon van oprichter Ed Nolet) ging in zijn middelbare schooltijd wel eens mee naar een strafzitting. “Het viel mij op dat je als verdachte in je eentje tegenover een machtig instrument staat, het Openbaar Ministerie met haast onbeperkte menskracht en verregaande bevoegdheden. Dan is het belangrijk dat je een advocaat aan je zijde hebt om je in dat proces te begeleiden. Die rol past bij mij.”

Het beeld van die verdachte tegenover dat overheidsapparaat was ook wat Knoester aansprak bij zijn keus voor de strafrechtadvocatuur. Hij vertelt dat hij in de rechtszaal soms tegenover twee officieren van justitie staat, terwijl in de zaal nog meer officieren en parketsecretarissen zitten. “Soms gaat een van die secretarissen tijdens de zitting dingen uitzoeken. Dat zijn middelen die wij als advocaten niet tot onze beschikking hebben. Maar: van tegenwind gaat een vlieger stijgen. Een citaat van Wim Anker dat ik graag zelf had willen verzinnen, want het is zo waar. Tegen de stroom in word je krachtiger. Ik herin-

ner me een voetbalwedstrijd met het eerste elftal, waarbij we werden uitgescholden en bespuugd door de tegenpartij. Het werd mijn beste wedstrijd ooit.”

AANDACHT

Als student liep Nolet stage bij het kantoor van zijn vader. “Daar gaf Job mij een kijkje in de tbs-keuken. Wie tbs krijgt, heeft een stoornis of gebrekkige ontwikkeling. Dat vraagt om een bijzondere aanpak. Door rapportages van gedragsdeskundigen krijg je inzicht in het gedrag van je cliënt. Hoe is het zover gekomen? Ze zijn geregeld in zeer onveilige situaties grootgebracht. Dat geeft mij energie voor hen op te komen. Het feit dat tbs lang kan duren maakt dat je een langere relatie met je cliënt opbouwt. Vaak kan de familie lastig op bezoek komen omdat de kliniek ver uit de buurt zit. De maatschappij schrijft mensen in tbs min of meer af. Soms ben je als advocaat de enige vertrouwenspersoon. Het is van groot belang om genoeg aandacht aan je cliënt te besteden, dat heb ik van Job geleerd. Er is tussentijds contact, ook als er niets iets juridisch gebeurt zoals een verlenging of een beklagzaak. Soms maak je gewoon een praatje.”

Knoester, wiens kantoor inmiddels meer dan vijftien procent van de tbs-gestelden vertegenwoordigt, is weinig op kantoor,

Sr.

JOB KNOESTER

(1968) studeerde in Leiden en werd in 1996 advocaat bij Nolet Advocaten in Den Haag, waar hij zich tot tbs-specialist ontwikkelde. In 2015 was hij mede-oprichter van Knoester Van der Hut Alberts & Korteling Advocaten, gevestigd in Scheveningen. Knoester is voorzitter van de Vereniging van tbs-advocaten en maakt deel uit van het college van het Nederlands Register Gerechtelijk Deskundigen (NRGD). Knoester spreekt regelmatig op congressen en voor opleidingsinstituten over strafrecht en tbs.

“SINDS DE ZAAK ANNE FABER LEGGEN RECHTERS EERDER TBS OP”

hooguit een halve dag per week. Verder staat hij op zitting of bezoekt hij cliënten.

ONDERZOEK

Zonder stoornis geen tbs. Vaak wordt aan de hand van gedragskundige rapportages vastgesteld wat er aan de hand is, maar het kan ook zonder rapport. “Bijvoorbeeld aan de hand van eerdere rapporten, uitspraken in processen-verbaal, of een ggz-verleden”, zegt Knoester. “Rechters zijn eerder geneigd tbs op te leggen sinds de zaak Anne Faber. Er is druk vanuit de maatschappij.” De man die voor de dood van Faber is veroordeeld, pleegde eerder gewelddadige verkrachtingen waarvoor hij geen tbs kreeg opgelegd. Volgens de advocaten willen veel cliënten geen tbs, maar is weigeren aan een gedragskundig onderzoek mee te werken niet altijd een goede strategie. “Je moet weten wat je adviseert als advocaat”, zegt Knoester. “Doe

je tbs-zaken, dan moet je daar wel verstand van hebben. Ook als officier van justitie en als rechter.”

Tbs-gestelden worden vaak als monsters beschouwd, signaleren de advocaten. Regelmatig klinkt de roep om afschaffing, in ieder geval van de verloven. Incidenten met tbs'ers worden breed uitgemeten in de media. “Terwijl tbs de maatschappij veiliger maakt”, zegt Knoester. “Mensen uit de tbs vallen drie tot vier keer minder in herhaling dan uit de gevangenis, bij vergelijkbare delicten. Dat is al jarenlang een stabiel cijfer, dat in positieve zin verandert – het wordt dus nog minder.” Nolet: “De gemiddelde burger weet weinig over tbs. Dat is jammer, want de gedachte erachter is mooi: iemand die een stoornis heeft op een verantwoorde manier laten meedraaien in de maatschappij. De recidive is laag en het aantal incidenten is klein. Er zijn 70.000 verlofbewegingen per jaar. Het aan-

tal incidenten is minder dan een procent.” Aan het systeem valt nog wel wat te verbeteren. Knoester is regelmatig betrokken bij verbetertrajecten, zoals de Taskforce tbs in 2015, waarbij de insteek van het ministerie was de duur van de tbs te verkorten. “De combinatie van tbs en een lange gevangenisstraf deugt niet. Tbs is dan wel geen straf, maar je wordt wel van je vrijheid beroofd. De behandeling kan beter snel beginnen.” “Tegenwoordig wordt in de laatste fase van de gevangenisstraf wel meer behandeld dan vroeger”, vult Nolet aan. “Bijvoorbeeld in een psychiatrisch penitentiair centrum.” Die trajecten moeten worden uitgebreid, in duur en in mogelijkheden, vinden de advocaten. Het zou goed zijn als je na een derde van de gevangenisstraf de tbs in zou kunnen, in plaats van na twee derde, zoals nu. En er is meer maatwerk nodig. “Cliënten met complexe problematiek, zoals een autismespectrumstoornis of zedenproble-

Jr.

VINCENT NOLET

(1989) studeerde aan de Erasmus Universiteit Rotterdam en werkt sinds 2016 bij Nolet Advocaten, het kantoor dat zijn vader Ed Nolet heeft opgericht. Tijdens zijn studie werkte Nolet bij de Kinder- en Jongerenrechtswinkel in Rotterdam. Hij heeft grotendeels een strafrechtpraktijk, ook op het gebied van tbs, en is aspirant lid van de Vereniging van tbs-advocaten. Nolet was tijdens zijn stageperiode actief in het Haagse Jonge Balie-cabaret.

“TOEN EEN CLIËNT ECHT AGRESSIEF WERD EN MIJN LAPTOP KAPOT SLOEG, HEB IK OP DE RODE KNOP GEDRUKT”

matiek, stromen moeilijk uit. Voor deze groep is het belangrijk dat er gespecificeerde uitstroomplekken komen”, zegt Nolet. Andere verbeterpunten zijn meer betrokkenheid van de rechter en minder van de politiek. Knoester: “De minister beslist over verlof, dat zou een onafhankelijk college met rechters en gedragsdeskundigen moeten zijn.” En er is een personeelsprobleem in de klinieken: te weinig mensen en veel wisselingen. Knoester maakte mee dat een cliënt in drie maanden zeventig verschillende sociotherapeuten zag.

CURSUS ZELFVERDEDIGING

De advocaten spreken hun cliënten, die soms psychotisch en onberekenbaar zijn, in een afgesloten ruimte. Nolet: “Bijna altijd lukt het om het vertrouwen van de cliënt te winnen en een rustig gesprek te voe-

ren. Eén keer werd iemand echt agressief en sloeg mijn laptop kapot. Toen heb ik op de rode knop gedrukt.”

Knoester ziet een toename van ernstige psychische problematiek, onder meer ernstige psychoses. “Dat, in combinatie met het feit dat ik ouder word, heeft ertoe geleid dat ik een cursus zelfverdediging heb gedaan die gericht is op uitschakelen.”

Bang zijn ze niet. Ingrijpend zijn de zaken vaak wel. Knoester: “Een zaak die veel indruk op me heeft gemaakt is die van Mariëlla de Geus, verkracht en gedood in 2001. Er werd een verdachte aangehouden, die tegen de politie zei dat het bij Mariëlla aangetroffen sperma van hem was. Later bleek uit dna-onderzoek dat dit niet klopte. Toch vroeg de officier van justitie een forse straf. Ik wist niet of mijn cliënt het wel of niet had gedaan en dat riep bij mij

wisselende emoties op. Hij was psychisch kwetsbaar en kon zich moeilijk staande houden tegenover rechercheurs die via een oortje door psychologen werden aangestuurd. Ik adviseerde hem tijdens contact met de recherche voortdurend liedjes te zingen. Dat leverde vooral veel verwarring bij de recherche op. Hij heeft maandenlang vastgezet en is uiteindelijk door rechtbank en hof vrijgesproken. Dat bleef in cassatie overeind. Af en toe had ik een dagtaak aan het te woord staan van journalisten. Jaren later is een andere verdachte aangehouden en veroordeeld. Ik vraag cliënten altijd wat er echt is gebeurd. Het is in hun eigen belang dat ik dat weet, om de juiste strategie te kiezen. Maar sommige mensen zijn zo in de war dat het moeilijk is hun verhaal op waarde te schatten.”•